

50 χρόνια μετά...

Της ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΔΑΜΟΥΛΙΑΝΟΥ

▲ Εκεί όπου η ισοτιμία είναι λέξη απαγορευμένη. Η Άννα Καραμάνου με Αφγανή καλυμμένη με μπούρκα. Στιγμιότυπο από την επίσκεψη που πραγματοποίησε πρόσφατα στο Αφγανιστάν αποστολή γυναικών ευρωβουλευτιών, μελών του Ευρωπαϊκού Σοσιαλιστικού Κόμματος, με επικεφαλής την κ. Καραμάνου, προκειμένου να διαπιστώσουν τις συνθήκες ζωής και την πρόοδο στα θέματα ισοτιμίας και δικαιωμάτων των γυναικών στη δοκιμαζόμενη αυτή χώρα.

ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ η Ελληνίδα σήμερα, πενήντα χρόνια αφότου απέκτησε το δικαίωμα ψήφου; Γιατί η πραγματική ισότητα προχωρεί με τόσο αργούς ρυθμούς στη χώρα μας; Για το έλλειμμα του φύλου στη λήψη αποφάσεων ποιος ευθύνεται; Οι ίδιες οι γυναίκες, οι «νοοτροπίες» που επικρατούν στην κοινωνία μας, τα πολιτικά κόμματα που είναι αρρενοκεντρικά, τα σχολικά βιβλία τα οποία ακόμη δεν έχουν απαλλαγεί από το πνεύμα της πατριαρχίας έστω και αν το 62% στην εκπαίδευση μας είναι γυναίκες;

Έχουν άραγε ανακοπεί οι «ιστορικές αδράνειες» που κρατούν τις γυναίκες έξω από τις πολιτικές αποφάσεις; Σήμερα, όταν στη Σουηδία το 47% του νέου Κοινοβουλίου είναι γυναίκες και στη Γαλλία η ίση συμμετοχή υποψηφίων στα ψηφοδέλτια είναι πλέον νόμος, στην Ελλάδα οι γυναίκες στο Κοινοβούλιο είναι μόνο 8%. Πώς θα κερδίσουν οι Ελληνίδες το «έδαφος» που τις χωρίζει από τις άλλες Ευρωπαίες;

Τις ερωτήσεις αυτές έθεσε η «Κ» υπόψη τεσσάρων διακεκριμένων Ελληνίδων –εκπροσώπων ισάριθμων πολιτικών κομμάτων της χώρας μας– και παραθέτουμε τις απόψεις τους, τη γνώση, την εμπειρία, τα βιώματα, αλλά και τις προσδοκίες τους για το μέλλον των γυναικών στον τόπο μας. Είναι οι κυρίες Μαριέττα Γιαννάκου, βουλευτής Ν.Δ., Άννα Καραμάνου, ευρωβουλευτής ΠΑΣΟΚ, Σούλα Παναρέτου, μέλος της Πολιτικής Γραμματείας του Συνασπισμού, Λιάνα Κανέλλη, βουλευτής ΚΚΕ.

Θύματα παρωχημένων κοινωνικών στερεοτύπων

Ο πολιτικός λόγος της Μαριέττας Γιαννάκου διακρίνεται για το ήθος, τη νηφαλιότητα και την ευαισθησία που τον χαρακτηρίζουν. Στις ερωτήσεις μας απάντησε ότι: «Στη χώρα μας η πλήρης υπέρβαση των παραδοσιακών στερεοτύπων δεν έχει επιτευχθεί στον επιθυμητό βαθμό. Δεν υπάρχει δηλαδή ποιοτικά και ποσοτικά παράλληλη πορεία του κοινωνικού ρόλου της Ελληνίδας με αυτόν των περισσότερων Ευρωπαίων γυναικών. Η μέση επικρατούσα αντίληψη συνδέει ακόμη συνειρμικά τη γυναίκα με την οικογένεια και περιορίζει την «κοινωνική της συνεισφορά» στη διαδικασία της αναπαραγωγής, της ανατροφής και της συντήρησης».

Στα αστικά κέντρα η κοινωνική κα-

της οικογένειας. Και συμπερασματικά υπογραμμίζει ότι «είναι σημαντικό να θεσπιστεί ένα κοινό θεσμικό πλαίσιο για την εργαζόμενη μητέρα είτε δουλεύει μέσα είτε έξω από τον οικογενειακό χώρο. Το κράτος μπορεί και πρέπει να ενισχύσει την οικογένεια. Δεν μπορεί όμως σε καμία περίπτωση να την υποκαταστήσει. Είναι υποχρεωτικό να διασφαλισθεί το δικαίωμα της γυναίκας – άσχετα από το τυπικό μέρος της οικογενειακής της κατάστασης – να είναι μητέρα και εργαζόμενη ταυτόχρονα, με ισότιμο σε κάθε περίπτωση δικαίωμα συνταξιοδότησης».

Η ποσόστωση δεν συνιστά προσβολή για τις γυναίκες

Με την εκλογή της Άννας Καραμάνου, το Ευρωκοινοβούλιο κέρδισε ένα δραστήριο μέλος, αλλά η Γραμματεία Ισότητας έχασε μια δυναμική επικεφαλής της. Η αναγνώρισή της ήρθε και μέσα από το Ευρωκοινοβούλιο όπου εξελέγη πρόεδρος της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Γυναικών.

Πιστεύει ότι σήμερα η Ελληνίδα βρίσκεται σε σταθερή πορεία προς τα εμπρός «έστω και αν αυτό γίνεται με δυο βήματα μπρος και ένα πίσω. Στη

νομοθεσία για την ισότητα είμαστε πρώτες, και χάρη στην Ευρωπαϊκή Ένωση μέχρι και Οδηγία για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο της εργασίας διαθέτουμε. Όμως, αυτό που υπερισχύει των νόμων και των γραφών είναι οι νοοτροπίες και οι παραδόσεις.

Η πατριαρχία αντιστέκεται σθεναρά στην προέλαση των γυναικών και αντεπιτίθεται, εντείνοντας τη βία και μάλιστα την ενδοοικογενειακή, τη σεξουαλική εκμετάλλευση και την εμπορευματοποίηση των γυναικών, καθώς και τις μεθοδεύσεις αποκλεισμού τους από τα κέντρα χάραξης πολιτικής και σχεδιασμού του μέλλοντος. Οι λόγοι για τους οποίους η πραγματική ισότητα στη χώρα μας προχωρεί με τόσο αργούς ρυθμούς είναι οι πολύ βαθιές ρίζες της πατριαρχίας και των προκαταλήψεων. Γιατί στην Ελλάδα η υπο-

τίμηση του γυναικείου φύλου και ο ιστορικός αποκλεισμός του από την πολιτική και θρησκευτική εξουσία συνιστούν "ιερή παράδοση" που εν πολλοίς υπερισχύει της αρχής της ισότητας των φύλων, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ελληνική κοινωνία είναι συντηρητική και αντισημειωτική στην όποια εξέλιξη και εκσυγχρονισμό. Ξεχάσαμε μάλιστα ότι καταδικά-

σαμε σε θάνατο τον Σωκράτη μόνο και μόνο επειδή εισήγαγε καινά δαιμόνια, δηλαδή καινούργιες ιδέες;»

Για τη μεγάλη διαφορά που παρουσιάζει η χώρα μας στη συμμετοχή των γυναικών στα κέντρα λήψης αποφάσεων υπογραμμίζει ότι «αν στην Ελλάδα το αυτόνοπτο δεν γίνεται κατανοητό, τότε η υποχρεωτική

Μπορούμε να μιλάμε για πραγματική ισότητα στη χώρα μας; Σκέψεις και προβληματισμοί τεσσάρων Ελληνίδων πολιτικών

και διά νόμου ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στους δημοκρατικούς θεσμούς είναι η μόνη λύση. Η ποσόστωση δεν συνιστά προσβολή για τις γυναίκες. Αφορά κυρίως τους κατέχοντες την εξουσία. Προσβλητικό και υποτιμητικό είναι να διαιωνίζεται η δημοκρατία του ενός φύλου».

Αναπηρία των δημοκρατικών θεσμών

Επιλεκτό μέλος της Πολιτικής Γραμματείας του Συνασπισμού, η Σούλα Παναρέτου, συμμετέχει δραστήρια στο γυναικείο κίνημα της χώρας μας από το 1976. Τιμώντας «την ιστορία που είναι διαρκώς παρούσα στο σήμερα...», ξεκινά από τις αγωνίστριες που από το τέλος του 19ου αι. ανέδειξαν την ισότητα των φύλων σε μείζον ζήτημα. «Δεν φτάσαμε ανώδυνα στο 1952. Προηγήθηκαν επικοί κοινωνικοί αγώνες για να γίνουν, επιτέλους, οι γυναίκες κοινωνικά ορατές. Η τομή βέβαια ήταν τόσο καθοριστική ώστε να μιλάμε για πριν και για μετά το 1952. Δηλαδή για